

Fajvédelem és munkaszabadság a gyakorlatban.

* *

A textil munkások közgyűlése. — Soha nem remélt jó konjunktúrájuk van a textilgyáraknak, a munkások pedig a legnyomorúságosabb béreken tengődnek. — Hogyan védik az idegen tőkét a hazai munkásokkal szemben?

A textilipar rohamos fejlődésnek indult Magyarországon. Ezt a fejlődést részben természetes okok idézik elő, másrészt fokozzák a kormány kereskedelempolitikai intézkedései. A behozatali tilalmak, az engedélyek rendszere, a rossz valuta és a magas vámok mind közrehatnak abban, hogy az itt készült árukat könnyen lehessen elhelyezni és ennek következménye az, hogy egyre-másra keletkeznek az újabb fonó- és szövőipari gyárak. A gyárak prosperálására nagy gondja van a kormánynak — azok megkapnak minden kedvezményt a széles foglalkoztatás rovására is —, annál kevesebbet törődik azonban a munkások dolgával, a munkások megélhetésével. A textiliparban fizetik a legalacsonyabb béreket, amit elősegít az, hogy túlnyomó nagy számban nőket dolgoztatnak. 13—14 éves gyermekek dolgoznak a fonó- és szövőgyárakban lehetetlenül alacsony bérek mellett. A gépterelés megindulásának idejéről szóló borzalmas leírások jutnak az ember eszébe, amikor a textil munkások panaszaikat hallja, de azért a hatóságoknak mégis az a legfontosabb dolguk, hogy a „szegény”, bajbajutott gyárosokat védelmezzék a rajtuk hatalmaskodó munkások ellen. Főháborító adatokat mondtak el erről a hatósági pártoskodásról egyes küldöttek a textil munkások közgyűlésén. Adatokat, amelyek mutatják, hogy miként áll az egész hatósági apparátus a külföldi kizsákmányoló mellé a hazai, igazán fajnagyr munkásság ellen s hogyan kényszerítik a munkásokat az igába és ütök ki a kezük közül a nagyobb kenyér megszerzésére alkalmas fegyvert. Így fest a „fajvédelem” a gyakorlatban. De nemcsak minden szociálpolitikai gondolatnak a megcsufolása ez az eljárás, hanem minden komoly iparfejlesztési törekvésnek is. Az ilyen munkáspolitikai mellett sohasem fog a magyar textilipar képzett munkástörzset nevelni magának s a magyar fogyasztókra hiába rakják rá ma a vámvédelem sarcát: a leggyöngébb szellőfuvallat el fogja söpörni annak az iparnak a versenyképességét, amely a végéig kizsákmányolt, folyton változó munkások teljesítményére van alapozva. Az, amit a magyar hatóságok a sztrájkoló textil munkásoknak munkára való kényszerítésével és szervezkedésük lehetetlenné tételével cselekesznek, a magyar állam és a magyar ipar érdekeinek igen súlyos sérelmét jelenti.

A közgyűlésről egyébként a következő tudósításunk számol be:

Vasárnap délelőtt

10 órakor nyitotta meg Schwarz Samu elvtárs, a szövetség elnöke, a közgyűlést. Megnyitó beszédében rámutatott, hogy a háború alatt nem tarthatott a szövetség közgyűlést, a múlt évben pedig egy rendkívüli közgyűlés adott fölhatalmazást a vezetőségnek, hogy időközben rendezze a járulékokat. A vezetőség azonban csak nagyon csekély mértékben élt ezzel a fölhatalmazással. A múlt évi örvendetes fejlődést stagnálás váltotta föl, ami azt bizonyítja, hogy a tagokban nincs meg az állhatatosság és a kitartás a kitűzött célokért való küzdelemben. A közgyűlésnek határoznia kell a szervezeti élet intenzívebbé tétele tekintetében. Jelentette, hogy a cseh, az osztrák, a svájci és a német szövetség, valamint a nemzetközi titkárság levélben küldötték üdvözlőket a közgyűlésnek és üdvözölte a Szakszervezeti Tanács képviselőjét, Jászai elvtársat, amit lelkes tapsal fogadott a közgyűlés.

Ezután megválasztották a közgyűlés vezetésére társelnöknek Kovács János elvtársat (Szeged) és megalakították a különböző bizottságokat. Bejelentette még az elnök, hogy a közgyűlésen 39 küldött jelent meg — 27 Budapest és környékéről, 12 a vidékről. Ezután Jászai elvtárs szólalt föl. Üdvözölte a közgyűlést a Szakszervezeti Tanács nevében. Rámutatott a ma rohamosan fejlődő textilipar nagy jelentőségére és a szervezetnek ebből folyó nagy föladataira. A szervezetnek anyagilag is erősnek kell lenni, hogy tagjait megvédelmezhesse és segíthessen is, amikor arra szükségük van. Reméli, hogy a közgyűlés olyan határozatokat hoz, amelyek elősegítik a szövetség fejlődését és megerősítését.

Jászai elvtárs üdvözlő beszéde után rátért a közgyűlés a napirend tárgyalására.

A vezetőség jelentését

Herzog Simon elvtárs, a szövetség titkára, terjesztette elő. A textil munkások szervezetének a helyzetét — mondotta — ezzel lehet leginkább jellemezni: óriási munka és kis eredmények. A magyar textilipar soha nem remélt föllendülésnek indult, de soha nem folyik olyan kizsákmányolás, mint a textilgyárakban. Leányok, asszonyok, hadi özvegyek, akiknek 3-4 gyermeket kell eltartaniok, 3-4000 korona

hetikereséért kénytelenek dolgozni. A gyárosok minden eszközzel megakadályozzák a munkások szervezkedését. Sárváron Zalaezerszeggel fenyegették meg a szervezkedni akaró munkásokat, a főváros környékén az egyik gyárban rá fogták a bizalmiakra, hogy lopnak és elbocsátották őket, hogy a többiekkel megfélemlítsék. A rendőrség lefolytatta ebben az ügyben a vizsgálatot és megállapította, hogy a vád alaptalan.

Ezután a bérmozgalmakat ismertette.

A szövőipar termékeinek az ára folyton emelkedik, a munkabér azonban marad a régi.

A textilgyárosok azonban nem elégszenek meg a munkabérlétszorzítással, a munkaidőt is ki akarják terjeszteni amennyire lehet. A budapesti pamutgyárakban sikerült a munkáltatóknak 57 órára fölemelni a heti munkaidőt. Ezen fölbuzdulva, a köt-szövő gyárakban is meg akarták hosszabbítani a munkaidőt. Itt azonban a munkások visszaverték a támadást s megvédték a nyolcórás munkanapot. Ismertette a vidéki munkaviszonyokat. Hajduböszörményben 25-30 koronás órabérek vannak és a hatóság nem engedi szervezkedni a munkásokat, megtiltja a helyi csoport megalakítását.

Szólt a tagok egyrészt a fegyelmetlenségéről, a vadsztrájkokról, amelyek eredménytelenségükkel hozzá járultak a taglétszám csökkenéséhez és a szervezet morális gyöngítéséhez is. Amíg a szervezet erős volt, a gyárosok tárgyaltak vele, ma pedig diktálják a béreket. Ezt csak kitartó munkával, fegyelmettséggel és erős összetartással lehet megváltoztatni.

A szervezet biztosítani akarja a becsületos munkának becsületos díjazását.

A közgyűlés hozzon olyan határozatokat, amelyek lehetővé teszik ennek a célnak a megvalósítását.

A nagy figyelemmel és helyesléssel fogadott titkári jelentés után Straub Konrad elvtárs a pénzügyi jelentést, Kondász István elvtárs pedig az ellenőrzőbizottság jelentését terjesztette elő. Ezután megindult a jelentések fölött a vita.

Kovács János (Szeged) a taglétszám csökkenését azzal magyarázza, hogy a munkások helyzete 1923-ban rendkívüli módon súlyosbodott, úgy hogy az egyesületi járulékokat sem tudják fizetni. A végtelen kizsákmányolás robbantja ki a vad sztrájkokat is.

Nagy József (Győr) nem látja a helyzetet olyan vigasztalannak, mint az előadó s az előtte szóló. Kifogásolja, hogy nem emelték a járulékokat s kevesli az agitációs tevékenységet. Győrben 1000 munkás közül 700 tagja a szervezetnek.

Kondász István (Budapest) megállapítja, hogy a vezetőség az agitáció terén is megtette a kötelességét. Kikel a vadsztrájkok ellen, amelyek gyöngítik a szervezetet.

Borsitzky József (Budapest) az óbudai gyárakban levő állapotokat ismerteti.

Ifj. Baugel József (Sárvár) a sárvári állapotokról beszél. Sárváron a csendőrség akadályozza meg a szervezkedést. Az ottani műhelymunkások (a gyár francia tőkéseké) bérmozgalmat indítottak, amire a gyár 30 munkást elbocsátott. Erre a gyárban dolgozó vasmunkások is kiléptek. A gyár vezetősége erre 50 csendőrt hozatott s

a művezető kijelentette: ha nem elég a csendőr, katonákat hozat, ha ez sem elég, francia katonákat fog hozatni.

A fősztábjbíró az „egyeztető” tárgyaláson kijelentette: aki nem veszi föl a munkát, azt elbocsátják. A gyár — elbocsátással fenyegető — fölhívást rendőrökkel küldtek szét a munkásokhoz. A sztrájknak így módon történt letörése után mindenkit kényszerítettek a szervezetből való kilépésre.

Knur Pálné (Budapest) fölszólalása után, aki arra hívta föl a küldötteket, hogy az olyan dolgok, amilyeneket a sárvári küldöttől hallottak, csak még fokozza a szervezetért s a munkások igazáért való munkakészségüket.

Herzog elvtárs felelt a vitában elhangzottakra. A panaszoknak, a hibák föltárásának — mondotta — csak az lehet a célja, hogy javítsanak mindenütt, ahol szükséges. Fölemlítette a budapesti paszományos csoportot, amelyben kedvezőbbek a bérviszonyok, mint a textilipar többi ágaiban, mert a paszományos munkások kitartanak a szervezetük mellett s fegyelmet, céltudatos működést fejtenek ki. Ráter a sárvári viszonyokra. Ennek a gyárnak a termékei soha olyan kedvező elhelyezést nem nyerhettek, mint ma, amikor a selyemárak ugyszólván ki vannak tiltva az országból. És itt, ahol már két héttel ezelőtt 400 korona volt egy kilogram kenyér, 190 koronás órabéreket fizetnek férfimunkásoknak, a nőknek pedig 70-80 koronát. S a hatóság nem a kizsákmányozott, kizsákmányolt munkások segítségére megy, hanem ellenkezően, megakadályozza, hogy helyzetükön valamit javíthassanak. Ebből azon-

ban nem szabad azt a következtetést levonni, hogy most már mindent abba kell hagyni, hanem elkezdeni, még erősebb akarrattal, soha nem szűnő kitartással kell a szervezet érdekében dolgozni. A jelentés tudomásul vételét kéri. A közgyűlés ezután a jelentéseket egyhangúan tudomásul vette s a vasárnap délelőtti tanácskozás ezzel véget ért.

Hétfőn délelőtt

a közgyűlés folytatta és be is fejezte tanácskozásait. Kovács János elnök délelőtt 10 órakor nyitotta meg a közgyűlést. A napirend első pontja

A munka- és bérviszonyok kérdése

volt, amelyet Schwarz Samu elvtárs ismertett. A rohamosan emelkedő drágaság folytán a szövetség minden idejét ugyszólván a bérmozgalmak kötötték le, kulturális tevékenységre alig nyílt alkalom. A legnagyobb erőfeszítések ellenére se sikerült azonban a béreket összhangzásba hozni a szükségleti cikkek áraival. Az elmúlt évben szaporodott a bérharcok száma, munkabeszüntetésre azonban ritkán került sor. Ezzel szemben a munkáltatók sürűn folyamodnak a munkáskizárásokhoz, a munkaidőt pedig diktatórikusan állapítják meg. A textiliparban, ahol a munkásoknak körülbelül 80%-a nő, a munkaidő hosszabb, mint más szakmákban. A munkáltatók mindenképpen akadályozni igyekeznek a textil munkások szervezkedését, holott nekik megvan a maguk érdektépviseletük. Ezzel összefügg az, hogy a gyárból békésen kilépett munkást más gyárak nem alkalmaznak. Határozati javaslatot nyújtott be, amely szerint a közgyűlés kimondja, hogy a kollektív szerződéses állapotot a munkásság gazdasági érdekei szempontjából szükségesnek tartja és megállapítja, hogy a munkafegyelmet szempontjából szükséges a munkások jogos kívánságainak gyors elintézése a gyárvezetőségek részéről. Szükséges a bizalmiak elismertetése, a bérekérdésnek a viszonyoknak megfelelően való rendezése, ugyszólván bérügyeztető hivatalok föllállítása, amelyek a drágaság emelkedéséhez képest állapítják meg a munkabéreket.

Nagy József (Győr) és Fekcs Lajos (Budapest) elvtársak fölszólalásai után a határozati javaslatot elfogadták. A napirend következő pontja a központi vezetőség megválasztása volt. Ennek eredményeképpen megválasztották: elnöknek Schwarz Samu, másodelnöknek Nagy Ferenc, titkárnak Herzog Simon, pénztárosnak Straub Konrad elvtársak. Megválasztották továbbá a választmány tagjait. Ezután az ügykezelési szabályzatot és ennek keretében

a segélyezések kérdését

tárgyalták. Herzog Simon elvtárs beszámolt a szövetség segélyezési tevékenységéről s közölte, hogy a vezetőség temetői segély rendszere céljából szabályzatot dolgozott ki. A Szövetség megerősítése céljából szükség van a heti járulékok mérsékelt fölemelésére. Határozati javaslatot nyújtott be, amelynek értelmében a szövetség tagjai a szövetség költségére munkaviszonyból eredő pörös ügyekben jogvédelemben részesülnek. Az ügykezelési szabályzat körüli élenk vita fejlődött ki, amelyben résztvettek Fekcs, Nagy, Földes János (Győr), Czunger Anna (Győr) és Jászai elvtársak (Békescsaba). A vita befejeztével elfogadták az előadó által benyújtott határozati javaslatot, ugyszólván a rendkívüli segélyre és a heti járulékokból a helyi csoportok részesedésére vonatkozó módosító indítványokat. A heti járulékokat az I. osztályban 200, a II. osztályban 150 koronában állapították meg, augusztus 1-től kezdődően. A napirend további tárgyalása során

a szaklap ügyét

Knur Pálné elvtárs ismertette. Visszapillantást vetett azokra a nehézségekre, amelyek a szaklap megindítását hátráltatták és behatóan fejtegette, hogy a szaklapra égető szükség van. Határozati javaslatot nyújtott be, amely szerint a közgyűlés a tagok kötelességévé teszi a szaklap tudósítását és terjesztését. A közgyűlés ezt a határozati javaslatot is magáévá tette.

Végül az indítványokat tárgyalta. Elfogadták azokat az indítványokat, amelyek szerint a heti járulékokat ezental a változó árviszonyoknak megfelelően a választmány állapítja meg, ugyszólván a választmány szabja meg a szövetség alkalmazottainak fizetését. A tanácskozást az újonnan megválasztott elnök, Schwarz Samu elvtárs rekesztette be délután 2 órakor, további fáradságtalan munkára buzdítva a tagokat.

A szociáldemokrata párt parlamenti frakciója június 19-én, kedden este 6 órakor a szokott helyen ülést tart.

Demokratapárti beszámoló. A monori kerület demokratapárti képviselője, Pakots József, vasárnap tartotta beszámolóit kerület két községében: Üllön és Gombán. Beszámolóbeszédeiben Pakots a többi között foglalkozott a munkásság szomorú anyagi helyzetével, a munkásság lakásproblémájával és ezzel kapcsolatosan a drágaság kérdéssel. Kärhözta a kormány pénzügyi politikáját, amely minden tervszerűség híján van és nem alkalmas arra, hogy az ország gazdasági válságát megszüntesse. A Kärhözta volt képviselő, dr. Bonczák János és dr. Fábán Béla haszoló szellemben beszéltek.